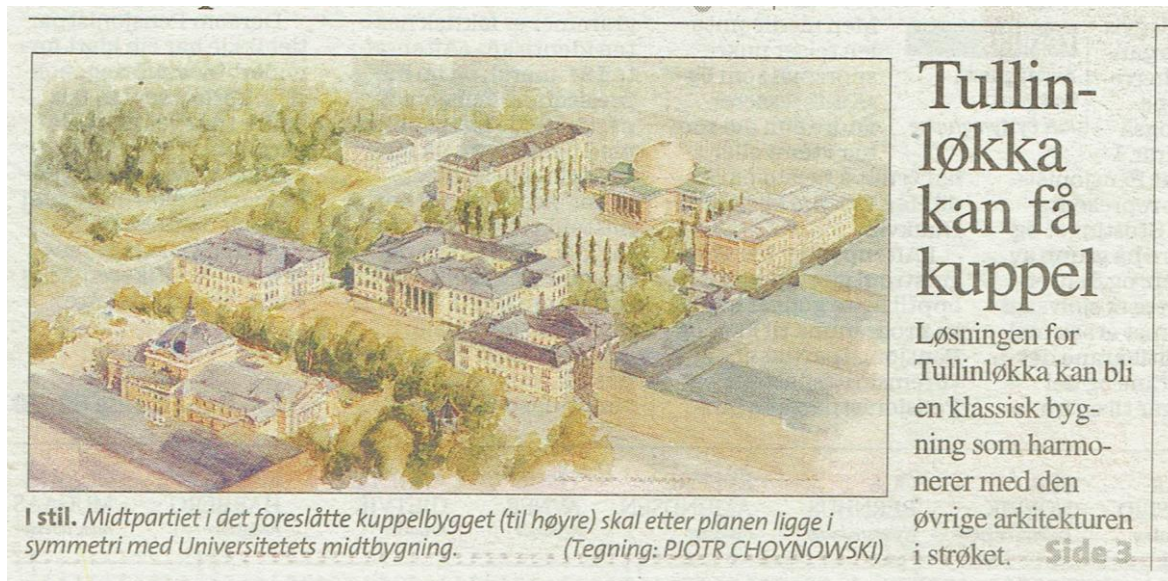

MUNCHS HALL

Den store stildebatten 1997

Den store arkitekturdebatten våren 1997 dreiet seg om hva slags ny bebyggelse man ønsker på Tullinløkka i Oslo. Et team av arkitekter og planleggere ledet av skipsreder Petter Olsen lanserte i forbindelse med arkitekturutstillingen "BYENS ROM", i Rådhusgalleriet i Oslo, et alternativ til vinnerutkastet fra arkitektkonkurransen som har vært avholdt for en utbygging på Tullinløkka.

Presentasjon

<https://www.allgronn.org/tullin.html>

Oversikt over debattinnlegg

<https://www.allgronn.org/rekken.html>

En rekke faksimiler fra avisdebatten om Munchs Hall på Tullinløkka i 1997

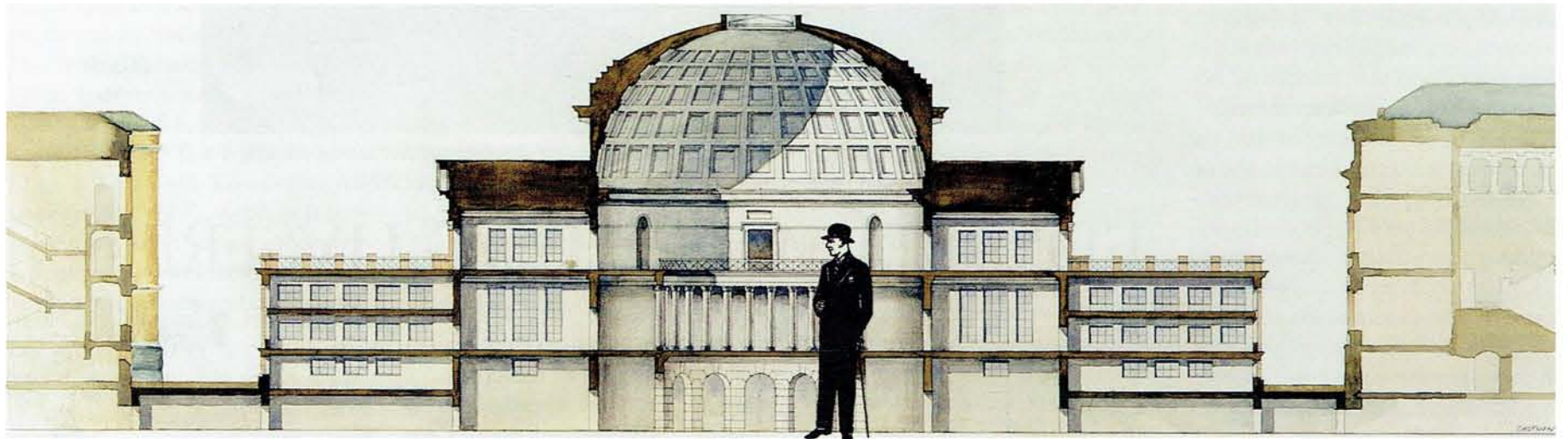
<https://www.allgronn.org/historien/munchs-hall-debatt.pdf>

Les publikasjonen nedover på denne siden

BYENS FORNYELSE PRESENTERER

EDVARD MUNCHS HALL TULLINLØKKA

ET NYTT LANDEMERKE I OSLO

Utstillingen "Edvard Munchs Hall, Tullinløkka" presenterer med tildels overraskende virkemidler forslaget fra Petter Olsen og Piotr Choynowski om et museumsbygg i klassisk stil på Tullinløkka. "Byens Fornyelse" som arrangerer utstillingen ønsker å vise både de arkitektoniske løsningene og forslaget om bruk av bygningens kuppelhall til Edvard Munchs viktigste verk; "Livsfrisen".

Utstillingen viser dessuten Tullinløkka-prosjektets tilknytning til en internasjonal arkitekturbevegelse som fokuserer på tradisjonsbaserte forbilder og lokale byggetradisjoner. Det stilles ut norske eksempler som bekrefter at det idag finnes alternativer til en modernisme preget av internasjonale strømninger.

SAMARBEIDET SOM IKKE BLE NOE AV

Det alternative forslaget til nybygg på Tullinløkka ble første gang presentert under utstillingen "Byens Fornyelse" i Rådhuset i april. Mange etterlyste en mulighet til å sammenligne "Edvard Munchs Hall" med vinnerutkastet fra Statsbyggs arkitektkonkurranse. På initiativ av Rådhusgalleriet ble det avtalt mellom Statsbygg og Byens Fornyelse å arrangere en felles utstilling av de to prosjektene. Det viste seg umulig å finne plass i Rådhuset. Etter for-

slag fra Statsbygg ble det enighet om å prøve å flytte utstillingen til Nasjonalgalleriet. Men Nasjonalgalleriet ga overfor Byens Fornyelse klart uttrykk for at det "ikke kom på tale" å stille ut Olsen/Choynowskis forslag. Museet ønsket istedet en utstilling som kunne bidra til å fremskynde realiseringen av Statsbyggs prosjekt. Senere har Statsbygg begrunnet avlysningen med at man nå vil lage en utstilling om reguleringsarbeidet.

Gjennom avlysningen fratok man interesserte Osloborgere muligheten til å se begge forslagene. Dette fremstår som uklokt i en situasjon der det er kommet sterk kritikk mot Statsbyggs forslag fra mange kanter, bl.a. Byutviklingskomiteen og Byantikvaren.

Statsbyggs utstilling av vinnerutkastet åpner i Nasjonalgalleriet 16. oktober. For å gi publikum mulighet til å sammenligne prosjektene har vi valgt å arrangere en egen utstilling viet "Edvard Munchs Hall".

Galleri Tonne holder til rundt hjørnet fra Nasjonalgalleriet. Åpningstidene er sammenfallende med Nasjonalgalleriets. Publikum kan dermed med letthet oppsøke begge utstillingene

STORE MODELLER OG NY UTFORMING.

De mest iøynefallende innslagene i utstillingen er to nye modeller i stort format. Den ene viser Tullinløkka med "Edvard Munchs Hall", de to eksisterende museene og aulaens fondvegg rundt en plass innrammet av søylepoper. Modellen er ca. 4 x 4 meter.

Den andre modellen viser interiøret i den foreslåtte kuppelhallen med ca. 30 Munchmalerier tilhørende "Livsfrisen" montert som reproduksjoner. Modellen er i størrelse 1:10 og 3,5 meter høy. Publikum kan gå inn i den og få et inntrykk av hvordan det vil oppleves å vandre i kuppelhallen og se Munchs hovedverk samlet i tråd med kunstnerens egne ønsker.

Til utstillingen er det også laget nye varianter av fasaden og kuppelen. Samtidig vises det muligheter for å øke gulvflaten uten at hovedinntrykket forandres.

ENDELIG ET HUS FOR MUNCHS HOVEDVERK?

Gjennom store deler av livet ar-

beidet Munch med "Livsfrisen", et helhetlig verk om menneskelivet inndelt i sekvensene "Kjærlighet", "Angst" og "Død". Munch håpet å få utstilt i en egen bygning. Det lyktes aldri Munch å realisere drømmen. Det siste forsøket kom på 30-tallet, da bl.a. Dagbladet gikk sterkt inn for at "Livsfrisen" skulle få plass i Oslo Rådhus. Rådhusarkitektene Arneberg og Paulsson støttet planen, men heller ikke den gang ble Munchs visjon virkelighet.

Et diasprogram presenterer "Livsfrisens" sentrale plass i Munchs kunst, og skisserer hvordan en samlet visning på Tullinløkka både kan bli en verdig markering av Munchs betydning som kunstner og en turistmagnet for Oslo.

EN FORFEILET ARKITEKTKONKURRANSE

En slik publikumsrettet bruk av Tullinløkka står i sterk kontrast til Statsbyggs prosjekt. I henhold til premisene for arkitektkonkurransen er det aller meste av arealet i vinnerutkastet disponert for museenes interne behov som kontorer og verksteder. Etter vår mening kan disse behovene dekkes i næringsbygg i området. Skal Tullinløkka bebygges, må det være for å berike Oslo med et monumentalbygg viet offentlig visning av kunst.

(Fortsettes neste side)

GALLERI TONNE – KRISTIAN AUGUSTS GT 12

15. OKTOBER – 12. NOVEMBER 1997

MANDAG, TIRSDAG, ONSDAG, FREDAG: 10 – 18. TORSDAG: 10 – 20 - LØRDAG OG SØNDAG: 10 – 16.

Premissene for Statsbyggs arkitektkonkurranse fremstår idag som uakseptable og uaktuelle. Det var ingen offentlig debatt om hvilke retningslinjer som skulle gjelde. Man tok ikke hensyn til de nye perspektivene som kommer frem i Museumsmeldingen. Mye tyder på at store deler av Oldsaksamlingen om noen år flyttes fra Tullinløkka, kanskje ved en samlokalisering med et Middelaldermuseum i Gamlebyen. Tullinløkka kan dermed planlegges først og fremst for å ivareta Nasjonalgalleriets behov. Det kan legges opp til et mindre og hovedsakelig publikumsrettet nybygg.

Debatten det siste året har også vist at det er stor skepsis i opinionen og blant de folkevalgte til det modernistiske stilvalget som preger vinnerutkastet. To Gallup-undersøkelser i vår viste at flertallet ønsker et nybygg i en tradisjonsbasert stil tilpasset de gamle bygningene i området. Konklusjonen må være at man avviser Statsbyggs prosjekt og åpner for andre løsninger.

Sterke faggrupper tilknyttet museene og Universitetet presser på for å få realisert vinnerutkastet så snart som mulig. Man kan forstå deres ønsker utfra dagens vanskelige arbeidsforhold og plassmangel. Men vårt utgangspunkt er at Tullinløkka langtfra er noen bakgård og tomtreserve for de eksisterende museene. Oslo har på Tullinløkka mulighet til å etablere en vakker ny plass preget av helhetlig arkitektur. Et nytt museumstilbudet kan berike hovedstadens kulturliv og bli en turistmagnet for Norge. Tiden er inne for en fordomsfri diskusjon om hvordan vi skal utnytte dette unike området. Vinnerutkastet fra arkitektkonkurransen bør anses som et utgangspunkt for debatten, ikke en konklusjon. Forslaget om "Edvard Munchs Hall" er et bidrag til denne debatten.

"BYENS FORNYELSE" er et forum for tradisjonsbasert arkitektur, etablert av gruppen som arrangerte utstillingen ved samme navn i Oslo Rådhus i april. Rekordmange mennesker - ca. 10.000 - besøkte utstillingen, og den utløste en arkitekturdebatt som ennå pågår etter mer enn 115 artikler i Osloavisene. Tiden var overmoden for et oppgjør med modernismens dominerende rolle i utformingen av våre byer og tettsteder. "Byens Fornyelse" vil bidra til å fremme tradisjonsbaserte alternativer.

BYENS FORNYELSE
ØVRE GATE 5
0551 OSLO
TLF. 22 37 66 20
FAX 22 71 64 28
Redaktør Audun Engh

Munchs «Livsfrisen» – hans eget ønske var å samle maleriene i én stor sal. Her samlet hos Beyer & Sohn i Leipzig i 1903.

EDVARD MUNCH OG LIVSFRISEN

Edvard Munch er den eneste norske billedkunstneren som i verdenssammenheng regnes på linje med navn som Michelangelo, Rembrandt, van Gogh og Picasso. Han er også kunstneren som på mange måter innleder vårt århundres kunst. Det som gjør hans kunst så unik er at den springer direkte ut av konkrete opplevelser i hans eget liv. Med dirrende, åpne nerver reagerer han på alle slags menneskelige situasjoner han kommer i berøring med. Inspirasjonen til å male "det moderne sjel liv" som han kalte det kom også fra hans kontakt med Kristiania-bohemene og dens lederskikkelse Hans Jæger. Bohemene hadde sine egne ti bud, forfattet av Jæger, og et av dem lød: "Du skal skrive ditt eget liv". Munch malte sitt.

"Min kunst er egentlig en selvbejelse og et forsøk på å klargjøre mitt forhold til verden - Den er altså egentlig en slags egoisme, men jeg håper alltid at jeg gjennom den kan hjelpe andre med å komme til klarhet".

Edvard Munchs viktigste prosjekt gjennom store deler av livet var Livsfrisen, en rekke motiver som skulle utgjøre et helhetlig verk. De fleste av Munchs mest kjente malerier ble skapt for å inngå i Livsfrisen. I forbindelse med en utstilling av motiver fra "Livsfrisen" i Blomqvists Kunsthandel i 1918, utga Munch et lite hefte hvor han forteller hvordan han den gang selv vurderte disse motivene:

"Denne frisen har jeg med lange mellomrom arbeidet på i omtrent 30 år. De første løse utkast skriver seg fra årene 1888 - 89. Frisen er tenkt som en rekke dekorative bilder, der samlet skulle gi et bilde av livet. Gjennom dem snor seg den buktende strandlinje, utenfor ligger havet, som alltid er i bevegelse, og un-

der trærnes kroner leveres det mangfoldige liv med dets gleder og sorger. Frisen er tenkt som et dikt om livet, om kjærligheten og døden". "Billedserien regner jeg for et av mine viktigste verker, om ikke det viktigste".

Livsfrisen ble utstilt i Berlin i 1902 under betegnelsen "Fremstilling av en rekke livsbilder". Maleriene var montert som en fortløpende frise rundt en av utstillingssalene. De var ordnet i fire grupper med hver sin undertitel som minner om de fire årstidene: "Kjærlighetens kime", "Kjærligheten som blomstrer og forgår", "Livsangst" og "Død". Den gang stilte han ut rundt 20 malerier. Senere skulle han både øke antallet bilder og forandre utvalget når han stilte ut frisen. Han hadde aldri noen faste kriterier for hvilke bilder som skulle være med.

I første del av Livsfrisen fra 1902, "Kjærlighetens kime" tar Munch opp motiver omkring kjærlighetens første fase, spenningen mellom mann og kvinne og den første erotiske tiltrekning. Partene er i balanse. I denne delen inngår *Stjernenatt, Øye i Øye, Livets dans, Kyss og Madonna*.

"Jeg skulle gjøre noget - jeg følte det vilde gaa saa let - det skulle forme sig under mine hænder som ved et trylleri. - Saa Skulde de faa se.

- Hun lukker øinene og lytter med aapen bævende munn til de ord han hvisker ind i hennes lange utslaatte haar. Jeg skulde forme det slik jeg nu saa det men i den blaa dis. - Disse to i det iøeblik de ikke er sig selv men kun et led av de tusener slægtsled der knytter skægter til slægter. -

Folk skulde forstaa det hellige, det mægtige ved det og de skulde ta av sig hatten som i en kirke. - Jeg skulde fremstille en række slike billeder."

I andre del, "Kjærlighet som blomstrer og forgår" er det kommet inn en mistro og ubalanse mellom partene. Noen går seirende ut av forholdet mens andre blir sittende igjen som tapere. Enkelte av kvinnefremstillingene her er et utslag av datidens syn på kvinnen som et fortærende og grådig vesen. Her inngår motiver som *Aske, Vampyr, Sjalousi, Kvinnen i tre stadier og Melankoli*.

I den tredje delen, Livsangst, finner vi *Fortvilelse, Aften på Karl Johan og Skrik*. Her er det ensomhet og sjælig smerte som blir beskrevet.

"Jeg gikk en aften utover en vei - paa den ene side laa byen og fjorden under mig. Jeg var træt og syk - jeg stod og saa ut over fjorden - Solen gikk ned - skyene farvedes røde - som blod. - Jeg følte som et skrik gjennom naturen - jeg syntes at høre et skrik. - Jeg malte dette bilde - malte skyene som virkelig blod. - Farvene skrek. - Det blev billedet Skrik i Livsfrisen."

(Fortsetter på avisens bakside)

TULLINLØKKAS HISTORIE

I mer enn 150 år har staten funnet på hva man skal bruke Tullinløkka til. En serie utredninger, konkurranser og planer er presentert. Det man har fått til er midlertidig bruk som alt fra fotballbane til bensinstasjon. I denne artikkelen gjennomgår Tord F. Morsund plassens historie fra birkebeinerslag i 1200 til konsekvensutredning i 1997. Artikkelen er basert på deler av en semesteroppgave ved Arkitektøyskolen hvor Morsund er student.

Borgermester Lauritz Ruus annekterte 1642 en del av kommunens utmark til privat landeiendom, kalt Ruseløkken som omfattet 100 mål mellom Piperviken og Pilestredet.

Senere ble eiendommen solgt til familien Tullin, som siden igjen solgte den til staten i

1837. Staten kjøpte i den hensikt å få kontroll over byutviklingen mellom slottet og byen etter slottsarkitekten H.D.F. Linstows anmodning til Stortinget 1835, i forbindelse med hans byplan forslag for Oslo.

Av ukjent årsak ble Tullin navnet hengende igjen ved den delen som idet vesentlige har forblitt ubebygget, en løkke.

Så tidlig som 1841 ble området Tullinløkken som en del av Linstows reguleringsplan av 1838, regulert som ubebygget område beregnet som fremtidig ekspansjonsareal for Universitetet.

Rundt midten av 1850 årene er Universitetsanlegget av Chr. H. Grosch ferdigstillet i Empire drakt.

Ikke lenge etter i 1857 ble løkkens fremtidige anvendelse diskutert i Stortinget, hvilket innledet den offentlige diskusjonen om plassen.

Prof. Rasch foreslår i 1862 å flytte den botaniske have dit uten å få gehør.

I 1869 ble Tullinløkken, det vil si hele kvartalet omkranset av Kr. Augusts gt., Universitetsgt., Kristian IVs gt. Og Frederiksgt., utskilt som eget matrikelnummer.

Legepladsen

Forestillingen om at en lekeplass, 'boldplassen', hadde og har sin legitimitet grunnet en klausul ved overdragelsen til staten, synes å være et resultat av en mytedannelse knyttet til den funksjon plassen fylte i flere år som friareal for ulike ungdommelige friluftaktiviteter.

Derimot finnes en klausul i skjøttet da Kongen i 1876 fradelte en del

av tomten mot Universitetsgt., for bygging av et skulpturmuseum, det senere Nasjonalgalleri.

Klausulen lyder: "...at paa de solgte Tompts Vestgrændse og umiddelbart støtende til denne skal en Strækning af 30 Alens Dybde (d.v.s. ca. 20 meter) stedse lades ubebygget."

Motivet var hensynet til Skulpturmuseet som frittliggende monumentalbygning.

Lekeplassformålet omtales i offentlige aktstykker førstegang i Kgl. Res. 02.02. 1885, hvor løkken inntil videre overlates Christiania kommune til anvendelse som lekeplass, da som en følge av eksisterende brukspraksis i påvente av fremtidig utvikling.

En Osloborger under Pseudonymet 'Medikus', uttrykte seg slik i Aftenposten 1894, i sammenheng med lokaliseringen av Historisk Museum: "Tullinløkken...skal til trods for den fremsynte Givers Bestemmelse formodentlig yderligere bebygges...Tanken paa at en børnekjær Mand i sin tid har skjænket sin gamle Løkke til Tumbleplads for Kristianias Ungdom, har ladet Byens Fædre slaa sig til ro med, et hermed var givet noget for evige Tider, men hvad der var nok, ja mer end nok for Tullins tid og længe etter, er ikke længer det samme nu...hvergang der er tale om, at en offentlig Bygning skal reises eller et Muséum utvides, straks kaster man lystne og glupske øine paa den stakkars Tullinløkke, som ingen forsvarer har, der kan tale dens sag og redde den for Ungdommen fra fullstendig bebyggelse..."^a

Innlegget var det første i lekeplass debatten, og langt fra det siste i debatten om Tullinløkkens fremtid.

Siden levde myten sitt eget liv, side om side med et omfattende aktivitetsnivå på den angjeldende plass.

Fra kålåker i 1850 årene til slagplass for borgerbarn og arbeiderbarn.

Våpenøvelser for elever fra Aars og Voss skole 1867, balleker hvor Fridtjof Nansen skal ha utmerket seg særlig i slåball, med et slag som sendte en ball fra Skulpturmuseets tomt til Nisseberget som i sin tur ble brukt som ski og akebakke over Frederiksgt. til Tullinløkken. Velociped rytterne holdt sine øvelser der, det var ikke måte på bruksområder for denne ubebygde plassen som gikk under navnet 'Legepladsen'.

Akademiområdet

Universitetshaven som ligger i direkte naboskap med Tullinløkken, fikk grunnet være Universitetsanleggets rolle som lokale for oldsaksamlingen, reist utstillingsbygninger i tidlig dragestil for vikingskip ettersom de ble funnet.

Tuneskipet 1867, Gokstadskipet 1880 og Osebergskipet 1904, opptok plassen inntil 1927, da hadde den senere aula blitt føyet til anlegget.

På den andre siden av Frederiksgt., i det området som går under navnet akademihaven, grensende til Nordraaks plass, St.Olavsgt., og Kristian IV.s gt, mot slottsparken, ble Kjemisk Laboratorium av G.A. Bull, Henrik Bulls far, reist i 1870 årene.

Senere i 1880 oppførte man bygget for Geografisk Oppmåling, det senere Kunstakademi, tegnet av W. Von Hanno.

Etter å ha vært foreslått lokalisert til Studentertunden, bestemmes Skulpturmuseets beliggenhet til Tullinløkken, og står oppført 1882.

Museet er midtpartiet i det nåværende Nasjonalgalleri og er tegnet av H.E. Schirmer og A. Schirmer etter inspirasjon av et italiensk renessansepalass.

Sydflyøyen ble påbygd 1908, nordflyøyen 1924, men først i 1936 ble sydflyøyens gårds plass overbygget.

Det er verdt å merke seg det relativt store tidsspennet bygningen ble oppført over, og den likevel absolutt enhetlige karakter bygget bærer preg av.

Uten private donasjoner fra henholdsvis Oslo Sparebank og Christian Langaard for bygging og underveis i byggeprosessen, er det tvilsomt om noe Nasjonalgalleri slik man kjenner det i dag ville eksistert.

Den store industriutstillingen ble lagt til løkka 1883 (midlertidige bygninger tegnet av ark. Schirmer)

Nasjonal Mønstring

Sommeren 1883 var den ubebygde delen av Tullinløkken med tilstøtende deler av Slottsparken, åsted for den første store nasjonale mønstring av kunst, industri, kultur og teknikk.

Hovedutstillingskomplekset var tegnet av A. Schirmer, og omfattet en gedigen rektangulær trekonstruksjon, delt av et sentralt plassert tverrgalleri med en oktagon paviljong tronende i midten.

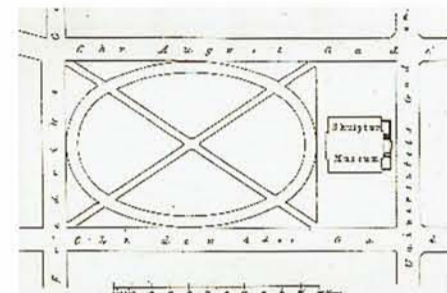
Antall besøkende var 250 000, det dobbelte av Oslos daværende innbyggertall.

Likevel var publikums oppslutning en skuffelse for arrangørene, som grunnet det særdeles dårlige sommerværet i 1883, presterte å gå med tap.

Bygningen ble foreslått beholdt for videre bruk, men likevel revet.

Ved Kgl. Resolusjon 1885 blir det vedtatt å overlate plassen til byens yngre borgere temporært. I underlaget til denne resolusjon er det understreket dette formålets midlertidige karakter i påvente av universitetets utvidelses behov.

Den gang var det aktuelt med "...en Bygning for det anatomiske Institut og en for de historiske samlinger..."

"Kommunen bevilget penger til planering og det ble anlagt en oval velociped-(sykkel) bane i tillegg til de diagonale gangstiene."

Vinteren 1885-86 ble det anlagt skøytebane, og arrangert konkurranser og oppvisninger med datidens skøyteess. Opptil 5000 betalende og like mange ikke betalende, samlet seg i tette skarer opp til Nisseberget.

Tullinløkken var i sommerhalvåret 1880-1890 årene også samlingssted og utgangspunkt for 17. mai togene, og andre mer kontroversielle manifestasjoner i tilknytning til unionsstriden, hvor folkemengden sto tettpakket over hele plassen.

Bjornstjerne Bjørnson var en av de nasjonale storheter som talte her; Fridtjof Nansens hjemkomster fra polferdene vakte stor begeistring, og ved hans tale 17. Mai 1900, nevnes det et antall på 10000 tilhørere på Tullinløkken.

Historisk Muséum

1890 ble det avholdt en arkitekt konkurranse om bygging av et Historisk Muséum.

Bygningen skulle huse Det Kgl. Frederiks Universitets tre samlinger, den numismatiske, den etnografiske og den historiske. Muséets beliggenhet skulle være vis-à-vis Skulpturmuseet på Tullinløkken.

Til og med bygningsmateriale var bestemt, norsk mursten.

Karl August Henriksen vant konkurransen mens han befant seg i Berlin.

1891 var arbeidstegningene klare, men Henriksen døde i 1892.

Byggeplanene ble liggende i bero til 1897, hvor det ble anmodet av daværende bygnings inspektør A. Schirmer at man henvendte seg til arkitekten bak Nationaltheateret (reist 1899) Henrik Bull.

Ark. Bulls forslag fra 1905 viser en frittstående, middelalderinspirert bygning langs Kr. Augusts gate midt i mellom Historisk museum og Skulpturmuseet.

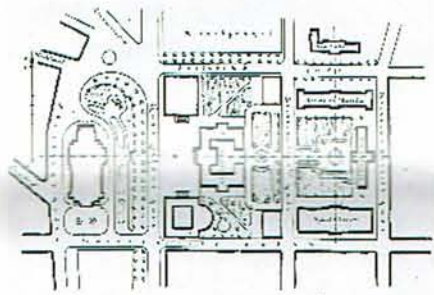
H. Bull omarbeidet A. Henriksens opprinnelige plan slik at bygget fremsto i 1902 som en bygning preget av østerriksk Jugend med regional forankring.

Det var ment å oppføre et selvstendig bygg for vikingskipene i samme tidsrom i nærhet til Tullinløkken.

H. Bull lavet flere forslag 1903, 1905 og 1915 som innbefattet alternative plasseringer i Slottsparken, Universitetshaven og Tullinløkken.

Tre forslag blir trukket frem, Niels Jacobsens 1908, Holger Sinding-Larsens 1909 og H. Bulls 1915.

Det ble med planene. 'Legepladsen' fortsatte å eksistere etter århundreskiftet, nå primært som fotballbane.

I 1908 la ingeniør Jacobsen i Kristiania oppmåling- og reguleringsvesen frem et forslag til regulering – en frittliggende bygning langs løkkas nordre side – men det forholdt seg strengt til Universitetets nord-sørakse og midtaksen på Historisk museum og Skulpturmuseet. Det viste en anlagt plass med Gustav Vigelandts fontene i aksekrysset og innlemmelse av Universitetshaven i den nye plassen. Det var lagt vekt på å la den nye bygningen få en frittliggende plassering blant annet på grunn av faren ved spredning av brann.

Etter århundreskiftet

Ved en forespørsel 1908 om ytterligere bebyggelse av Tullinløkken, uttalte en reguleringskomisjon at eventuell utbygning burde skje ved randbebyggelse opp mot sydsiden av Kr. Augusts gt., med det resterende plassrom fritt.

Ark. Bull la senere, i 1915, frem et annet prosjekt for å huse vikingskipene i et større og omfattende tilbygg til Historisk museum.

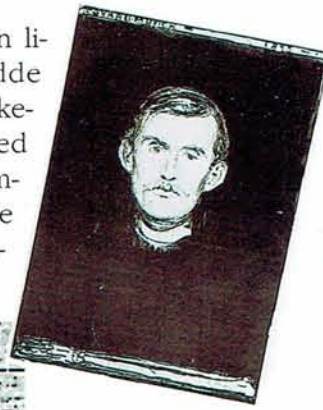
Harald Hals fremla 1928 i magasinet St. Hallvard, et forslag til forbedring av Tullinløkken. Han poengterte at det var vanskelig å bringe enhet mellom tre stilmessig forskjellige institusjoner. Universitetet gule Empire, Nasjonalgalleriets rødlig renessanse og Historisk Museums grågule, germanske jugend individualisme.

Hans forslag gikk ut på å trekke plassrommet fra og med Universitetsanlegget til og med nordsiden av Kr. Augusts gt., representert ved en tre og en halv etasjers fondbygning, buet innover.

Nasjonalgalleriets direktør Jens Thiis, fremsatte 1937 planer om utvidelse av Nasjonalgalleriet og et Munch muséum på Tullinløkken, ved henholdsvis en større og mindre frittliggende bygning, plassert ovenfor hverandre på nordsiden og sydsiden av plassrommet. Munch uttrykte i denne sammenheng at han kunne tenke seg sin kunst samlet for den indre sammenhengs skyld,

men at han likevel hadde store betenkeligheter ved en slik samling i tilfelle en katastrofe.

'Han ønsker ikke å bli en myte i tilfelle av brand eller jordskjelv.'
(Aftenposten, 21.05.1937.)

Forslagene førte ikke frem, derimot ble Tullinløkken fra 1938, ekspansjonsområde for den voksende automobilpark med tilliggende, mindre bensinstasjon.

Formålet var som tidligere av midlertidig art.

Med små forandringer er det slik Tullinløkken fremstår i dag.

I 1943 lanserte byarkitekten et forslag tilsvarende det reguleringskomisjonen fremla, med museumsutvidelse langs Kristian Augusts gt.

Bygningsvolumet og parkanlegget skulle markere den aksi-ale forbindelse med Universitetsanlegget, slik flere senere planforslag viser.

Planen ble fremmet av parkvesenet.

Den Nyere Historie

Etter krigen fortsatte utviklingen av ikke gjennomførte planer og forslag, med en del mindre utspill av mindre betydning.

Likevel kan det nevnes et utkast 1961 fra arkitekt Jon Engh om utvidelse av Nasjonalgalleriet med en fløy lagt langs Kr. Augusts gt.

Byplanrådet vedtok i denne sammenheng enstemmig følgende vedtak:

'Byplanrådet vil kunne godkjenne en utvidelse av Nasjonalgalleriet langs Kr. Augusts gt. ...Den øvrige del av Tullinløkken må holdes Oslo Sen-

trums gatenett. For Tullinløkkens vedkommende ble det lagt til grunn en større plassdannelse med en frittliggende bygningsenhet i kant med Kr. Augusts gt., sentralt orientert i forhold til Universitetsanleggets hovedakse og markering av denne.

Lund & Slaatto legger i 1991 frem et utkast til endret reguleringsplan med et frittliggende bygningsvolum på vel 8700 m2 over terreng, som i plassering og prinsipp har likhet med prof. T. Thiis - Evsensens analyse og konklusjon.

Byplankontoret stilte seg negativ til den valgte løsning, og avviste viderebehandling.

Berdal Strømme/ INYBY var på banen igjen 1991, og lanserte et prinsipielt forslag for utbygging av Tullinløkken. Dette tok opp i seg elementer som tilsvarte Prof. T.

Thiis-Evensens konklusjoner, og forutsatte en bebyggelse på 6000 m2 over terreng.

Heller ikke dette utkast ble fremmet for behandling.

I 1993 legger Plan og Bygningsetaten frem forslag til reguleringsplan etter de sistnevnte prinsipper, men med en frittliggende bygningsenhet på maksimalt 3800 m2 over terreng.

Forslaget fikk ingen politisk behandling grunnet innsigelser fra Byantikvaren, som etter egen vurdering oppfattet Universitetsanlegget som et historisk konservert hele, hvis akse ikke bør markeres av en utenforliggende bygningsmasse.

Konkurransen 1995

Statsbygg inviterer 1995 til arkitektkonkurransen hvis hovedintensjoner var å frem et prosjekt som.

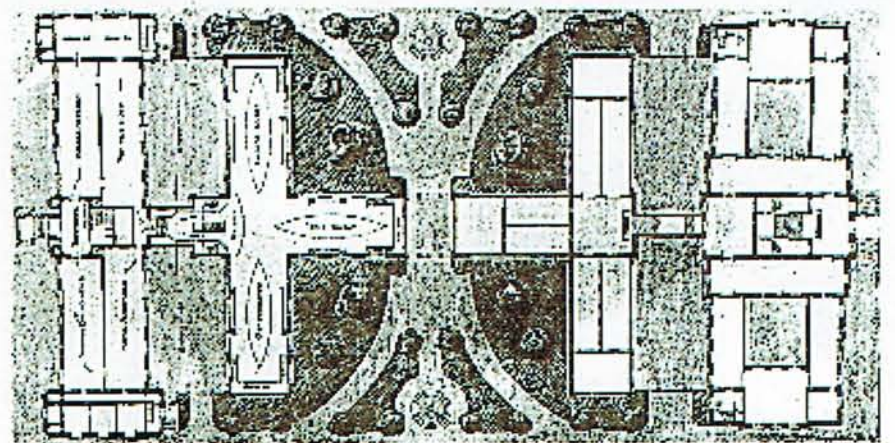
- Viser plassering og utforming av arealene for Nasjonalgalleriet og Universitetemuseene og Historisk Muséum, slik at disse kan utvikles videre til et moderne muséumsanlegg i sentrum av hovedstaden.

- Er utformet slik at eksisterende og nye bygninger danner et velformet, offentlig tilgjengelig byrom på Tullinløkken.

- Knytter sammen eksisterende monumentalbygninger og samtids-

Ark. Sinding-Larsen kom med et prosjekt i 1909 som foreslo bebyggelse på den største delen av løkken bestående av lave tilbygg både til Skulpturmuseet og Historisk museum.

arkitektur, og beriker hovedstadens historiske sentrum.

Konkurransens romprogram tilsier at det i hovedsak dreier som en utvidelse av de to angjeldende institusjoner, for å dekke behov knyttet til administrasjon, konservering, magasinering, seminarer og utstillingsarealer som for største delen forutsettes å ligge under bakkenivå.

Telje-Torp-Aasen vinner konkurransen med et forslag under mottoet 'Duett II'.

Prosjektet presenterer en bygningsmasse som legger seg fra Kr. Augusts gt. Til og med midtpartiene til Nasjonalgalleriet og Historisk Muséum, og knytter an til disse fysisk ved gangbroer.

Juryen berømmer vinnerprosjektet for nennsom tilslutning til de eksisterende bygningsvolum, og at det fremstår som et selvstendig element med gangbroer som overgangsledd.

Utkastet og konkurransen som sådan vakte og vekker enda debatt.

Det har blitt reist særlig kritikk mot utforming og disponering av plass og bygningsvolum, hvor det hevdes at prosjektet ved sitt volum og fasade uttrykk, dominerer plassrommet og berøver de tilstøtende monumentalbygg og det resterende plassrom deres selvstendighet og egenhet i historisk såvel som estetisk og funksjonell forstand.

Premissene som ble lagt til grunn for konkurransen har og vært og er gjort til gjenstand for kritikk for flere forhold, hvor det kan nevnes areal-disponering, hvor tillatt bebyggelse over terreng på 8000m² oppfattes for høyt, og plassering av utstilling-slokaler under bakken oppfattes som lite publikumsvennlig. Funksjonsvalg/romprogram har det blitt hevdet fra ulikt hold tilfredstillende ikke de krav og behov Oslos publikum ser som potensial for Tullinløkken.

August 1996 legger Statsbygg frem melding om konsekvensutredning på bakgrunn av det foreliggende vinnerutkast 'Duett II', for i sin tur kunne vedta endelig reguleringsplan og byggemelding.

Statsbygg tok sikte på ferdigstillelse av nybygg år 2000.

Byantikvaren vurderer meldingen som mangelfull, aviser den og tilråder at det utarbeides en ny reguleringsplan som belyser problemstillinger knyttet til meldingens og prosjektets formål.

Ny og Gammel Glød

Debatten om Tullinløkken skyter igjen fart april 1997, da det i forbindelse med utstillingen 'Byens Fornyelse', lanseres et utkast av arkitekt Piotr Choynowski og initiativtager Petter Olsen, for museal bebyggelse av Tullinløkken orientert i samsvar med de prinsipper som blant andre T. Thiis-Evensen tok opp i sitt prosjekt for estetisk helhets-

analyse av Oslo Sentrum. Det vil si frittliggende randbebyggelse langs Kr. Augusts gt., og markering av Universitetsanleggets sentralakse. Utkastet var tuftet på klassisistisk grunn, hvilket av enkelte ble oppfattet som provoserende i sin nostalgi og tilbakeskuenhet.

Utstillingen deltok som en del av den større utstillingen 'Byens Rom', som var lokalisert i Rådhusgalleriet 07.04.-30.04.1997, og representerte en bevegelse kalt 'A Vision of Europe', som ønsker å fremme en tradisjonsbasert byutvikling.

Diskusjonen med utgangspunkt i Tullinløkken, har i den senere tid vært tildels rødglødende, og har utviklet seg til å bli mer en diskusjon om arkitektur generelt i konteksten av det historiske og samtidige, og bevissthet eller manglende bevissthet i forhold til dette. Nyansene har stort sett uteblitt, men interessen viste og viser med tydelighet et mulig potensial for økt bevissthet blant fagfolk såvel som publikum, omkring arkitektur og byutvikling i dagens norske og europeiske samfunn.

Som en følge av denne diskurs med Tullinløkken og det foreliggende utkast som klangbunn og Oslo Bystyres innstilling til dette, avgjorde Miljøverndepartementet ved Planleggnings og Samordningsdepartementet den 23.09.97, at det utarbeides en konsekvensutredning for Tullinløkken i forhold til fremtidige alternativer.

Ansvarlig myndighet for den videre behandling, blir Oslo kommune.

Bilene står fremdeles parkert på Tullinløkken.

Kilder-Bakgrunnsmateriale, Tullinløkkas Historie. Dokumenter i sak

Oslo kommune, Bystyret. Endret reguleringsplan med reguleringsbestemmelser for del av Frederiks gt. 2 - Tullinløkken, som reguleres til tomt for offentlig bygning, utvidelse av nasjonalgalleriet, samt underjordisk parkering. 08.03.1978.

Byantikvaren til Plan og Bygnings etaten (P.B.E.). Tullinløkken - trekk av dens historie utfra diverse kilder, som supplement til P.B.E.s fremstilling i forslag til endret reguleringsplan, utlagt til offentlig ettersyn. 06.10.1993

P.B.E. til Byantikvaren. Varsel om forslag til reguleringsplan, Frederiks gt. 2, Universitetsgaten 13, Tullinløkken park. 13.10.1993

Byantikvaren til P.B.E. Gnr.209/43 Frederiks gt. 2, Universitetsgaten 13, Tullinløkken. Forslag til endret reguleringsplan.

Statsbygg. Melding etter Plan og bygningsloven om konsekvensutredninger vedrørende Tullinløkken. August 1996.

Byantikvaren til P.B.E. Vedrørende Tullinløkken, utbygging, Oslo kommunes uttalelse til melding. 26.09.1996.

Det Kgl. Miljøverndepartement til Planleggings og samordnings departementet.

Utvidelse av Tullinløkken. Bruk av overgangsbestemmelsen. 11.09.1997.

Det Kgl. Planleggings og samordnings departement til Statsbygg, Utbygging av Tullinløkken-behandling av melding i henhold til Plan og bygningslovens bestemmelser.23.09.1997.

Dokumenter, konkurranser, prosjekt utkast

183. Norske arkitektkonkurranser, tullinløkken i oslo. Vedlegg Arkitektnytt nr. 5. 1973.

Tullinløkken, illustrasjon av utbygging. INYBY, Institutt for byutvikling.s.

Berdal Strømme a.s. Tullinløkken - Arkitektkonkurranse, program.

Statsbygg, juni, 1995.

Norske arkitektkonkurranser. Utbygging på Tullinløkken. Vedlegg Arkitektnytt, februar 1996. Avis/program i forbindelse med utstillingen 'Byens Fornyelse', 07.04. - 30.04. 1997.

Litteratur

«Slægten fra 1814. Kulturformene.», Carl W.

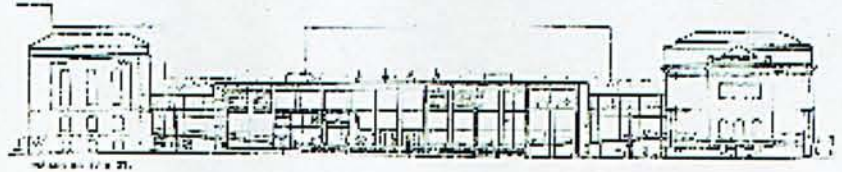
schnitler, Aschehougs forlag, 1911.

«På vandring i Christiania», Henry Røsoch. J.W. Cappelen forlag, 1953.

«Henrik Bull», Stephan Tshudi - Madsen. Universitetsforlaget, 1983.

«Oslo gjennom tidene», Per Holck. Dreyers forlag, 1989.

«Byens uttryksformer, en metode for estetisk byforming», Thomas Thiis - Evensen, ml Kolbjørn N. Nybø. Universitetsforlaget, 1992.

ET HÆRVÆRK

(UTDRAG AV CHR. KROGHS ARTIKKEL OM AULAEN, 1909)

MOTTO: LIGESOM BYEN IKKE VAR STYG NOK I FORVEIEN

Der har altså virkelig kunnet findes norske Arkitekter, Kunstnere, som har villet laane sig til den Forbrydelse, som af pietetsløse og forstaaelsesløse Professorer planlægges mod den eneste vakre Bygning, der findes i Kristiania.

Den næstvokreste Bygning, som findes i Norge. En Bygning hvor dette Aarhundredes største Arkitekt, den geniale Schinkel har medvirket.

Hvor han endog har gjort det mest fuldendte i hele sin kunstneriske Produktion.

Nemlig Indgangen til Aulaen.

Denne Bygning der burde bevares som en Relikvie, den tillader de sig at røre ved. Allerede Tanken derpaa er strafbar.

Man bygger altsaa paa Bagsiden ud mod Christian den 4des Gade en Bygning i ret Vinkel mod den nuværende Længdeaxe. Den kommer til at gaa næsten helt ud til Gaden og dele Haven i to. Man kan slutte det deraf, at Huset for det ene Vikingskib, som findes her, skal flyttes.

Hele Komplexets overordentlige smukke Grundrids er ved dette ødelagt. Den Gevæxt som saaledes uden videre føies til og lukker Indgangen til det tidligere Gaardsrum mellem de to Fløie, og som gjorde denne Side let og fin, er frygtelig tung og klodset, og gjør desuden ved sin Udstrækning i horizontal Retning i Forhold til Høiden, at det Hele kommer til at se lavt ud, saa lavt at nu kunde de gjerne bygge paa den i det Hele taget. I ethvert Fald vilde i denne Henseende Misforholdet bli mindre.

Det Forsvar, som føres for den barbariske Plan, er naturligvis det mest ukunstneriske man kan tænke sig.

Det er ikke saa farlig, siger man. Man faar jo ikke se det fra Karl Johans Gade. Man faar bare se det fra Christian den 4des Gade, som er en Baggade.

Dette er en ukultiveret og i kunstnerisk Henseende urenselig Tankegang.

Desuden, selv hvis man tar det ukunstneriske, netop skildrede Standpunkt er det slet ikke sikkert at Christian 4des Gade altid vil føre en saa beskeden Tilværelse som den nu gjør. Man har ofte før set dybt foragtede gader svinge sig op til at blive Hovedaarer og omvendt.

Planen vil bli sat i Værk. Men paa Grundmuren bør man indhugge Navnene af Professor Brøgger og de to Arkitekter:

Sinding Larsen og Bødtker, for at Bygningen kan tjene til en Skamstøtte over dem.

Når folket ønsker avantgarden velkommen etter

nødvendig faktor i frie demokratier – et prinsipp som har befestet seg innenfor såvel politikk som kulturliv i den vestlige verden. Vi vil ikke dikteres, vi vil ha innflytelse og vi vil ha retten til å velge.

Det har vi også fått på de fleste områder. Men arkitekturen, slik den møter oss i bybildet, den er ikke noe folk velger selv. På dette feltet blir vi valgt for. Alle juryer i alle arkitektkonkurranser er dominert av modernister. Derfor er dagens konkurranser per definisjon er udemokratisk innretning.

Vinden snur

Hva modernistiske arkitekter nekter å ta inn over seg, er at det ikke finnes samsvar mellom tilbud og etterspørsel i faget deres. Befolkningen vantrives mellom iskalde kontorblokker, vi lider alle av synet av all den firkantheten disse arkitektene trer ned over oss, gråheten, av mangelen på øyenslyst.

Hos mang en villa-arkitekt og ferdighus-fabrikant har det ringt bjeller for lengst. De har forsynt land og strand med hus som har tilfredsstillhet folks ønske om gjenkjennelighet og visuell rikdom. Det er synd å si at alt er like vellykket. Sammensurier av stilarter og dårlige proporsjoner har skapt tusenvis av hus som er til både å le og gråte av. Slik det måtte gå - for arkitektene som prøver seg gjør det sjelden helhjertet. Så er de da også utdannet i å tenke og tegne i modernistiske baner. Vi har fått en type modernisme som florter med fortiden, og som gjør vondt i

tradisjoner innenfor sitt eget fag. Såvel gjentatte spørreundersøkelser som debatten selv fastslo at det store flertall av ikke-arkitekter tiltrekkes av nettopp de samme tradisjonelle verdiene.

Øyenslyst ønskes

Idag bevarer og istandsetter man hus som bare for noen ti-år siden ville blitt revet. Vi opplever at eldre hus og leiligheter er ettertraktet som aldri før. Nyoppførte eiendommer i tradisjonsbasert stil oppnår uforholdsmessige høye priser. I moderne kjøpesentre brukes det tradisjonelle virkemidler i puber og alle steder det skal være hyggelig. Når folk selv har anledning til å bestemme sine private omgivelser - leilighet, hus eller hytte - er det svært sjelden modernisme som velges, tvert imot. Stikkord: Dekorative elementer, varme materialer, småruter i vinduene, profiler o.s.v.

Med gamle og hevdvunne former og byggeskikker, anvendt i 1990-årene, var det utstillingen «Byens fornyelse» greide å erte på seg nær sagt den samlede norske arkitektstand. Fordømmelsen var bortimot unison og skjellsordene

haglet. Det pussige var bare at modernistene i all sin vrede aldri gjorde rede for HVORFOR de tok så ettertrykkelig avstand – bare AT de tok avstand. Kun unntakelsesvis har det gjort forsøk på saklig kritikk.

Folkekrav

Reaksjonene fra modernistisk hold minner mest om angstbiteri. Forstår de rett og slett at de står overfor et massivt ønske fra publikums side som de ikke er istand til å tilfredsstille, om de aldri så gjerne ville det? Nemlig et ønske om nye bygg med helt andre kvaliteter enn de som de selv er skolert i å mestre? Prøver de å mobbe sine meningsmotstandere til taushet fordi det aner dem at dette ønsket er iferd med å utvikle seg til et folkekrav?

Vårt århundre har vært de totalitærismenes sekel, i politikk som i åndsliv. En etter en har ismenene kapitulert. Modernismen innenfor kunstartene kuttet båndene til tradisjonene, bare for å finne seg selv mer og mer isolert fra publikum. Mot slutten av århundret ser vi hvordan man på felt etter felt igjen tar utgangspunkt i tradisjonelle former og vinner publikum tilbake.

Pluralitet eller mangfold er en

Av Arnstein Arneberg

Søndag den 13. April i år bragte Dagbladet en kronikk om arkitektur som skulle innlede den mest omfattende bygge-skikk-debatten i Norge på flere tiår. Avisen hadde bedt norsk modernistisk arkitekturs sjefs-ideologi, professor Christian Norberg-Schulz om å anmelde en internasjonal utstilling av tradisjonsbasert samtidsarkitektur, «Byens fornyelse» som ble vist i Oslo Rådhus. hans fordømmende kritikk var en total slakt, like blottet for forbehold som for begrunnelser. I en ny kronikk tok undertegnede kraftig til motmele. Dermed var diskusjonen igang, og siden April har det vært skrevet rundt 110 debattinnlegg i avisene, og de fleste radio- og TV kanaler har behandlet emnet.

Kan det trekkes slutninger så langt? Sikkert er det at arkitektur er noe som engasjerer befolkningen langt utenfor fagets rekker. Det er et påfallende trekk hvordan modernistiske arkitekter idag utpeker hverandre til levende klassikere, samtidig som de fullstendig avviser alle

manges øyne.

Men selvi ferdighuskatalogene er det opploftende trekk. Spanske buer forsvinner, tyrolerhus er ut, pompose tak og utvekster er sjeldnere å se. I det hele tatt ser vi at norsk trehusbebyggelse idag går stadig flere likhetstrekk med tradisjonell, nøktern, vakker og folkekjær arkitektur.

Reelle alternativ

Dette tvinger seg frem fordi folk krever det, og til tross for det modernistiske hegemoniet. Derfor må man beundre de mange arkitektene som har måttet videreutdanne seg på egenhånd og som idag forvalter hele regnbuen av norske byggeskikker, mangfoldet av villatyper inklusive. På området bygårder er det alt for få som har fått forsøke seg.

Utstillingen «Byens fornyelse» viste at i dagens samfunn er både den folkelige arkitekturen og den som bygger videre på hele arven av klassiske arkitekturmotiver helt reelle alternativer til modernistenes tilbud. I Norge kommer kjærligheten til tradisjonene mest til uttrykk gjennom villa- og hyttebygging, mens utstillingen viser at det mange steder i verden også tas utgangspunkt i pre-modernistiske formspråk når det skal bygges i byer og når det skal bygges stort.

I Oslo som over hele Europa har historiske hus og bydeler blitt meiet ned for å gi plass for den til enhver tid gjeldende «tidsmessige» arkitektur. Der enkeltbygninger skulle inn i rekker av eldre hus, skulle de utgjøre kontrast. Idag vet vi både at modernistiske bygg og bydeler er forhatte og blir skydd over alt, og at bybeboere over hele Europa, fra Ålesund til Lisboa, vil at nybygg blant eldre skal smelte umerkelig inn i rekkene.

Grip sjansen nå!

Når det midt i hovedstadens hjerte, mellom tre av de ytterst få gamle, monumentale bygningene vi i det hele tatt kan vise til skal reises en stor, offentlig bygning – da er det fullstendig feilslått tenkning å gjøre noe annet enn å basere seg på det gitte: monumentalarkitekturen som står der. Vi er fattige på helhetlige byrom i Oslo. På Tullinløkka kan vi ved å velge riktig skaffe oss en vakker og verdig plass - eller vedta den tidligere konkurranseas vinnerutkast og forsøke muligheten for alltid.

Her på berget står arkitektflertallet som fundamentalister på skansen og tviholder på at det er de som har rett - og at folk flest tar

feil. Slik gjør modernistarkitektene seg selv til århundrets siste totalitære ideologier.

Det viser seg oftest ved at de opererer med begrepet «tidsmessig» som noe bare de har monopol på. I debatten stiller de under en stol at dagens tradisjonsbaserte arkitektur selvsagt er teknologisk oppdatert også hva gjelder byggeteknikker og vedlikehold.

Historien på alvor

Når noen ønsker å skape skjønnhet, variasjon og gjenkjennelighet ved hjelp av elementer som vår kulturkrets har dyrket i 2.500 år, er de altså ikke «tidsmessige», selv om dette skjer idag, midt i vår samtid. Da er man nostalgiker, man har klassisistiske krampetrekninger etc.

etc. I årets debatt har ingen modernist ennå påtatt seg å forklare hva som gjør en klassisk søyle så mye mindre relevant idag enn da f. eks. Slottet ble bygget.

Det er på tide at modernistiske arkitekter igjen tar sitt eget fags fortid på alvor. At arkitekturer oppgraderes fra sin plass som en nisje i teknokratiets verden - til igjen å innta sin tradisjonelle plass blant de skjønneste kunster. Bare da kan arkitekturen igjen yte effektive bidrag til å skape mer menneskevennlige og dermed mer menneskeverdige rammer rundt våre liv.

Eksempel på moderne, klassisistisk fasade, USA (over).

Eksempel på modernistisk fasade-tilpasning, Oslo (foregående side).

Munchs «Livsfrisen» – samlet i én stor sal hos Beyer & Sohn i Leipzig i 1903.

EDVARD MUNCH OG LIVSFRISEN

(Fortsatt fra side 2)

I den fjerde og siste delen, Død, finner vi malerier med titler som *Ved dødssengen*, *Døden i sykeværelset* og *Den døde mor og barnet*. Motivene er ofte knyttet til Munchs egen familie. Moren døde da han bare var fem år gammel, søsteren da han var blitt tretten. Dette var opplevelser som preget Munch resten av livet.

Et maleri som ofte har vært utelatt i forbindelse med Livsfrisen er *Stoffveksling* eller *Metabolisme*, et bilde som Munch selv mente hadde en sentral plass i frisen: "Motivet i det største bilde med de to, manden og kvinden i skogen, ligger kanskje noget til siden for ideen i de andre felter, men det er likefuldt nødvendig for den hele frise som spænden er det for beltet. Det er billedet av livet som døden, skogen som suger næring av de døde og byen, som gror op bag trækronerne. Det er billedet paa livets sterke, bærende kræfter".

Munch selv arbeidet gjennom en årrekke for å få til en samlet permanent visning av Livsfrisen. Han var så opptatt av å beholde en samlet frise i sitt eget eie, at han malte en ny utgave hver gang han solgte et av bildene. Da Livsfrisen ble utstilt hos Blomqvist i 1918, beskrev han sine forhåpninger om en samlet og varig plassering av Livsfrisen:

"Så sterkt har oppgaven grepet meg, at jeg siden aldrig har kunnet slippe den, tiltrods for at jeg utenfra ingensomhelst opfordring har faat til at fortsette, endsi da

mottat nogensomhelst opmuntring av en eller annen, som kunne tænkes at interessere sig for at se den hele serie samlet i en sal". -

Det var min mening, at frisen skulle faa plads i en sal, som arkitektonisk kunde danne en passende ramme omkring den, slik at hvert enkelt felt helt ut kom til sin ret, uten at helhetsindtrykket skadedes; men dessverre har det hittil ikke vist sig nogen som har tænkt at virkeliggjøre planen".

Munch så for seg flere muligheter for en permanent visning av Livsfrisen. Enten ved at de eksisterende enkeltmaleriene ble samlet i ett lokale, eller ved at hele frisen ble malt på nytt i meget stort format og med skog og strand som et sammenbindende gjennomgangsmotiv.

Munchs største enkeltverk er dekorasjonene i Universitetets Aula som ble fullført i 1916. Noen år senere forteller han hvordan han ser disse bildene som en videreføring av Livsfrisen:

"Livsfrisen bør også sees i sammenheng med Universitetsdekorasjonene - hvilke den i flere henseender har været forløber for og uten hvilke disse kanskje ikke hadde kunnet utføres. Den utviklet min dekorative sans. Som idéinnhold bør de også sees sammen. Livsfrisen er det enkelte menneskes sorger og gleder sett paa nært hold. Universitetsdekorasjonene er de store evige kræfter. Baade Livsfrisen og Universitetsdekorasjonen

møtes i Livsfrisens store bilde "Mand og kvinde i skogen, med den gyldne by i baggrunden".

Idag befinner nesten alle motivene som Edvard Munch inkluderte i Livsfrisen seg i Nasjonalgalleriet og i Munchmuseet. Det er mulig å presentere flere varianter av Livsfrisen basert på disse samlingene. Dette skjedde da "The Frieze of Life" ble utstilt i London i 1992, med enorm publikumstilstrømning.

Hvis en samlet utgave av Livsfrisen kunne presenteres i Oslo, ville det åpenbart fremstå som en av verdens betydeligste kunstattraksjoner. En samlet presentasjon, i tråd med kunstnerens ønske, ville gi bildene en helt annen felles identitet enn dagens visning - som enkeltbilder fordelt i to museer. Er det ikke på tide at Norge viser sin største kunstner den respekt at vi nå, mer enn 50 år etter hans død, realiserer hans store visjon om en egen bygning for Livsfrisen?

Det naturlige stedet for et slikt museum er Tullinløkka, i direkte forbindelse med Nasjonalgalleriet og et stenkast fra Aula-dekorasjonene. Et slikt nybygg bør ha en monumental form, verdig kunstverkenes alvor og deres unike plass i kunsthistorien. Forslaget om "Edvard Munchs Hall" har som hovedide å vise Livsfrisen i byggets sentrale kuppelhall. Det ville samsvare med Munchs ønske om at folk skulle forstå det hellige og mektige i motivene.

Bygget er gitt en klassisistisk utforming utfra et ønske om å markere tilhørighet til de gamle museumsbygningene, og ikke minst er det gitt et stilmessig fellesskap med Universitetsbygningene, med sine Munch-skatter. Ingen kan komme og si at Munch

var fremmed for å presentere sine bilder i klassiske omgivelser! Hvis man samtidig fikk åpnet Aulaen for publikum - hvilket Munch-senter kan vi ikke da få rundt Tullinløkka?

Det er ingen tilfeldighet at kuppelhallen er inspirert av Pantheon i Roma. Pantheon var oppført til ære for alle de romerske gudene, og man kan dermed si at bygningen var viet eksistensen som helhet - som Munchs livsfrise. Pantheon har vært utgangspunkt for flere minnehaller i nyere tid. Det gjelder f.eks Boulees' utkast til hall for Newton, og Jefferson Memorial i Washington DC.

Forslagsstillerne stiller seg åpne til at bildene ikke skal henge i Edvard Munchs Hall til enhver tid. For eksempel kan man vise Livsfrisen i sommermånedene, mens lokalene ellers i året kunne benyttes til andre utstillinger, for eksempel store, internasjonale vandreutstillinger som idag går Oslo hus forbi fordi vi mangler egnede lokaler.

Vinnerutkastet i Statsbyggs arkitektkonkurranse er møtt med sterk kritikk. Edvard Munchs Hall representerer et klart alternativ. I stedet for et malplassert modernistisk bygg som stort sett skal romme kontorer, kan vi få et bygg for kunstopplevelser. Vi kan skape en vakker oase av en skjermet plass midt i byen - og ikke minst kan vi skape en verdig ramme omkring nasjonens viktigste bidrag til verdenskunsten - Edvard Munch og hans livsverk.

Artikkelen er basert på diasprogrammet vist under utstillingen. Tekst Audun Engh og Morten Zondag (kunsthistoriske deler). De fleste Munchsitatene er hentet fra hans egne skrifter; "Livsfrisen" fra 1918 og "Livsfrisens Tilblivelse" skrevet 1890, utgitt 1929.

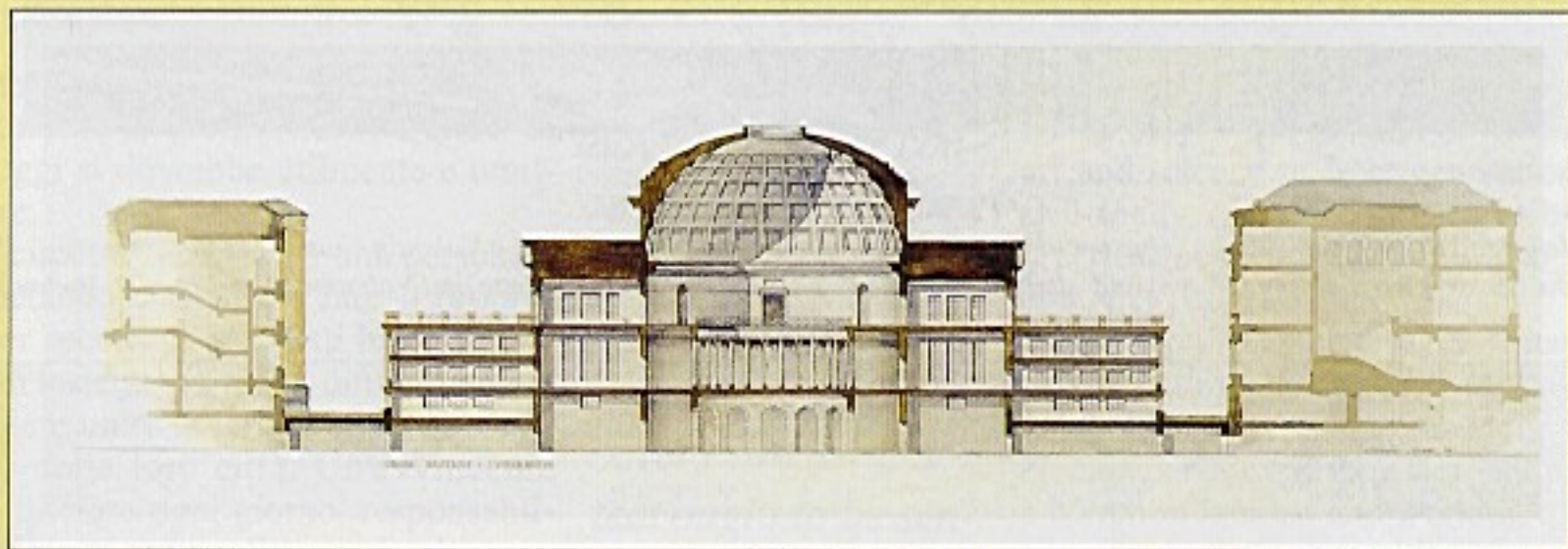
DEBATTMØTE OM TULLINLØKKA-UTBYGGINGEN

Byens Fornyelse arrangerer tirsdag 4. november kl. 18.30 debattmøte i Universitetets Gamle Festsal (Urbygningen). Tema blir museumsutbyggingen og det inviteres representanter for Statsbygg, Universitetet, Nasjonalgalleriet, arkitektene, departement og kommune.

For nærmere opplysninger se annonse i Dagbladet samme dag, eller ring BYENS FORNYELSE på 2237 6620.

Informasjon også på nettside www.byen.org

BYENS ROM

«EDVARD MUNCHS HALLS, TULLINBERGEN, OSLO

A VISION OF EUROPE PRESENTERER «BYENS FORNYELSE»

2. INTERNASJONALE UTSTILLING AV NY TRADISJONSBASERT ARKITEKTUR OG BYPLANLEGGING:
RÅDHUSGALLERIET, OSLO, 8. – 30. APRIL 1997 (MAN.-LØR. 9-16. SØN. 12-16)

THE PRINCE OF WALES'S INSTITUTE OF ARCHITECTURE, LONDON • INSTITUT FRANÇAIS D'ARCHITECTURE, PARIS • CLASSICAL ARCHITECTURE LEAGUE, WASHINGTON D.C.
ESCUELA TÉCNICA SUPERIOR DE ARQUITECTURA, SAN SEBASTIÁN • ARCO & COLONNE INTERNATIONAL, BOLOGNA • UNIVERSITY OF MIAMI SCHOOL OF ARCHITECTURE, MIAMI
ARCHIVIS D'ARCHITECTURE MODERNE, BRUXELLES • FONDATION FOUR C'ARCHITECTURE, BRUXELLES • THE INSTITUTE FOR THE STUDY OF CLASSICAL ARCHITECTURE, NEW YORK
UNIVERSITY OF NOTRE DAME SCHOOL OF ARCHITECTURE, SOUTH BEND • DEN NORSKE GRUPPEN I BOLOGNA, OSLO